С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д.н. Мария Нейкова Кънева, БСУ
Член на научно жури
Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен ”доктор”
Основание: Заповед № 801/ 08.11 2021 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“
Тема на дисертационния труд: Предписанието – контролна функция в условията на административна дискреция или предпоставка за корупция
Област на висше образование: Сигурност и отбрана
Професионално направление : 9.1. Национална сигурност, докторска програма „Управление в сферата на сигурността и обществения ред“
Автор на дисертационния труд: Живко Желев

1. Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем

Дисертационният труд на кандидата е посветен на актуален проблем – административната корупцията. Актуалността на изследването се определя от нарастването и достигането й до критично високи нива, и превръщането й в системен проблем на държавната администрация.

Ефективното противодействие на административните правонарушения, които са най-масовите противоправни прояви в обществото, и които нанасят сериозна вреда на обществените интереси, зависи в голяма степен от възможностите на административния контрол. Поради това изследването на ефективността и ефикасността на този контрол е от решаващо значение за разкриване на нови възможности за разрешаване на проблемите, произтичащи от административната корупция и изграждането на България като демократична и правова държава.

Значението на изследвания проблем е важно и поради факта, че нормативните механизми за административен контрол създават възможност правните норми да бъдат прилагани по различен начин чрез замяна на два различни правни инструмента. Тази благоприятстваща възможност за спекулативно изпълнение на служебните задължения от длъжностните лица, разкрита в нормативната уредба на административната дейност на изпълнителната власт, води до прояви на субективизъм, надеждно прикрит с правомощия за оперативна самостоятелност. Необосновано широките граници на административна дискреция, липсата на ясно регламентирани правомощия, както и отсъствието или силно занижения вътрешен контрол, създават условия за неетично поведение на органите на изпълнителната власт и се явяват фактори, които предпоставят корупционни нарушения и престъпления. Тази практика

влиза в противоречие с принципите на правовата държава и формира благоприятстваща корупцията социално-психологическа среда. Подобна несигурност, макар и подчинена на закона, потъпква основния принцип на предвидимост и последователност, на неизбежност на санкцията и създава предпоставки за корупция.

Безспорният успех при разглеждането на тази проблематиката, е обусловен от факта, че Живко Желев е със сериозни научни познания в областта на противодействието на корупцията и солидна практика в противодействието на икономическата престъпност.

2. Степен на проникване в проблема и оценка за състоянието на решаването му към настоящия момент

Докторантът Живко Желев е обработил значителна по обем информация и е навлязъл в научния проблем в достатъчна дълбочина, което е позволило да проведе необходимите изследвания и на тази основа да получи полезни научни и практически резултати.

3. Относно избраната методика на изследванията

Възприетият структурен план и методологията на изследването са удачно избрани и подходящи за специфичните цели на обекта и предмета на дисертационния труд в контекста на изследвания научен проблем. Осигуряват постигане на поставената изследователска цел чрез решаване на дефинираните изследователски задачи. Използваните литературни източници и натрупания личен опит са позволили на докторанта да усвои необходимите специфични знания за извършване на изследването по темата. Придобитите знания са позволили на докторанта Живко Желев да проведе задълбочено изследване на обекта и предмета по темата и да докаже работната хипотеза, с което са изпълнени изискванията за научно-изследователска част и е постигната поставената цел в дисертационния труд.

4. Кратка аналитическа характеристика на естеството и достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд, върху който се градят научните и приложни приноси на докторанта е под формата на завършено, самостоятелно изследване по темата. Трудът е разработен съгласно възприетите изисквания и нормативната уредба. Съдържанието е изложено в логическа последователност - увод, три глави, заключение и приложения, библиографска справка. Изложението е в обем от 169 страници. Използваната литература се състои от 131 заглавия.

За постигане целите и изпълнение на задачите на изследването докторанта успешно прилага общонаучни, философски и специални методи. Използването на метода на системното тълкуване е дал възможност да се анализира правната същност на оперативната самостоятелност, контролната дейност на администрацията, предписанието като индивидуален административен акт, същността на принудителните административни мерки, с цел анализ на взаимовръзката между свободната, неконтролирана проява на административна

дискреция и корупцията. Методът за прогнозиране и моделиране е позволил да се разработят варианти за подобряване на контролната дейност на администрацията и ефективно противодействие на корупцията. Проведеното емпирично изследване, анкетно проучване и анализа на резултатите успешно потвърждават научноизследователската теза и трите формулирани хипотези. Основните резултати се извеждат от различните части, обобщени са в заключението и са обвързани с предложения за система от мерки, насочени към усъвършенстване на нормативната уредба, формиране на подходяща социално-психологическа среда и нарастване на ролята на професионалната етика. Освен на теоретичната литература, изследването се базира и на голям брой документални източници.

Научният апарат на докторанта е богат, а цитирането е точно и добросъвестно. Прави се опит да се усъвършенства съществуващата до този момент правна регламентация и практика.

5. Основни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд

Научните и приложните приноси в дисертационния труд отразяват достиженията на докторанта и са атестат за неговите научни интереси. По-важните от тях са:

1. Безспорен научен принос е доказването с научен инструментариум на правната природа на заменянето на административното наказание с предписание при осъществяване на контролни функции на държавната администрация, основано единствено на волята и вътрешното убеждение на компетентните служители, като криминогенен фактор.

2. Направен е обоснован извод за несъвършенството на нормативната уредба, поради отсъствието на ясна и добре систематизирана регламентация на дискреционните правомощия, която в съчетание с ниска или въобще отсъстваща правна подготовка на ръководители и служители от административно-контролните органи, води до понижена ефективност на контрола, нарушаване на основни принципи на правото и създаване на условия за корупционно поведение.

3. Съществен принос се съдържа в задълбоченото изследване на различните аспекти на корелацията между дискреционната власт и корупцията, в резултат на което са разкрити не само определени празноти и несъответствия в нормативната уредба, но и причинените от тях социално-психологически, етични и организационни негативни последици, благоприятстващи появата и развитието на корупционни дейности.

4. Приносен момент се съдържа в разработената система от мерки, насочени към усъвършенстване на нормативната уредба, формиране на подходяща социално-психологическа среда и нарастване на ролята на професионалната етика. В основата на тези мерки са залагане на правната подготовка и юридическата компетентност на служителите, и прилагането на института правоспособност.

5. Висока научна оценка може да се даде на анализът на практиката у нас за използване на предписанието като алтернатива на административното наказание, с което се нарушават основни принципи в правото.

6. Оценка на авторското участие в получаването на приносите

Заявеното авторство от докторанта в дисертационния труд, специфичния авторски стил, отразени в получените резултати са основание да се направи извода, че са негово лично дело.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените публикации по темата позволяват да се получи по-пълна представа за дисертационния труд, осигуряват необходимата публичност на научните и приложни приноси, както и на авторските постижения.

8. Използване на получените в дисертационния труд резултати и препоръки за бъдещото им внедряване

Приложимостта и ползата от получените в дисертационния труд резултати е безспорна. Те могат да са полезни и да представляват интерес за органите на администрацията, служители в правоохранителните и правоприлагащите органи, студенти, дипломанти, докторанти, изследователи и др. Анализираните в дисертационния труд въпроси, имат значение за развитието и усъвършенстването на противодействието на корупцията и за оптимизирането и диференцирането на компетентността на органите на администрацията, при прилагане на техните контролни правомощия. Резултатите от настоящото научно изследване могат да се използват за усъвършенстване на действащото законодателство.

9. Относно автореферата към дисертационния труд

Авторефератът на дисертационния труд е разработен в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. В него са изложени основните идеи и синтезираните изводи по дисертацията и вярно отразява постигнатите от докторанта резултати.

10. Заключение

Представената дисертация е актуално и самостоятелно завършено научно изследване, в което са постигнати резултати представляващи научен и практически интерес. Цялостната оценка на научния труд позволява да се направи извод, че той притежава необходимите качества и отговаря на изискванията на завършена дисертация за присъждане на образователната и научна степен доктор.

Така изброените качества на представения дисертационен труд, ведно с неговите научни и приложни приноси, са основание да го оценя положително и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Живко Желев.

Член на научно жури:

проф. д .н. Мария Нейкова